

GUNNERSKE

GUNNARSKOGS BYGDELAGS TIDNING.
FÖR ALLA MED KÄNSLA FÖR BYGDEN.

NR 1 2001

“Lurfalle” Stommen Gunnarskog

På bilden ser vi Gunnar och Olga Thuressons morfar Anders Pettersson och mormodern Cajsa Pettersson utanför huset "Lurfalle" som han själv byggt och även odlat upp marken däromkring. Fotot är från sekelskiftet. Det var i denna stuga Dan Andersson kom och hälsade på sensommaren året 1917.

ur
innehållet:

Lyreds
Bruk
sid 4-6

Mekonomen
Rallyt
sid 8-9

Skolmäster-
Daniel
sid 20-21

Te å börje mä.

Varannandags vinter, men längre dagar och inte alltför långt till vår. Det är härligt när det går åt rätt håll.

I bygdelaget diskuterar vi ett utökat samarbete med LRF, något som vi tror mycket på, vi jobbar ju för landsbygden i båda föreningarna. Det är bra om vi blir flera och samarbete är aldrig fel.

Om vi tar vara på allt vad vi har i våra bygder, det finns många exempel, tar vara på alla bra ideer och kör en positiv stil så tror jag att folk både vill besöka och flytta till Gunnarskog.

Detta är bra för oss alla.

I tidningen finns ett inbetalningskort för medlemsavgift till bygdelaget. 30kr för enskild medlem och 60kr för fam. En blygsam summa, men många bäckar små är värdefulla bl.a till framställningen av gunnerske Nytt.

Ha det bra

Alf Danielsson

Till alla konstnärer och hantverkare i Gunnarskog

Vid Gûnnerskemårten 19/5 har vi tänkt att ha en vernissage på Larstomta.

God plats för tavlor och hantverksföremål finns. Tag vara på tillfället att visa era alster!

Anmäl till:

Alf Danielsson tele. 0570-322 91

Gunnar Lidberg tele. 0570-341 11

Före 1:a maj 2001

Mårtensalliansen

Gûnnerske Nytt

Nummer 1, årgång 8, 2001

Redaktör och ansvarig utgivare:

Alf Danielsson

Gunnarskogs bygdelag

Tel 0570-322 91, Fax: 0570-326 91

Pg:59 69 - 0

Redaktionskommitte:

Fredrik Mattson

Torsten Nilsson

Anders Gillberg

För annonsering kontakta Maja Olsson

Tel: 0570-7700 96

Tvärud, 670 35 Gunnarskog

Annonspriser:

1/5 sida 350 kr

1/4 sida 500 kr

1/2 sida 750 kr

1/1 sida 1000 kr

Material till tidningen skrivs till största delen av redaktionsmedlemmar samt gunnarskogsborna.

Insändare, artiklar m.m

mottages med största tacksamhet!

Utkommer med 4 nr/år

Upplaga 1 500 exemplar.

Utdelas gratis till alla hushåll i Gunnarskog, samt vid turistbyråer, affärer m.m i Arvika, Eda och Sunne.

Boende utanför Gunnarskog kan prenumerera på tidningen genom att sätta in 80 kr på postgirokonto 59 69 - 0

Tidningen är politiskt och religiöst obunden.

Framställt av:

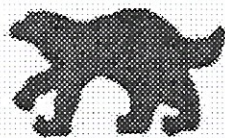
Annica Westerberg, Lena Åhs, Fredrik Kruskopf, Bernt Aronsson, Camilla Tjærnestig, Hans Sundvall, Lars-Erik Axelsson, Mikael Nilsson, Stefan Olsson

NÄSTA
MANUSSTOPP
ÄR DEN
1:a MAJ
SKICKA
GÄRNA MED
EN
DISKETTKOPIA

Evenemang i Gunnarskog

Tipspromenad

Start: Gunnevi

13/4 kl.14-15

*

Günnerskemarten

Stommen, Gunnarskog

19/5 kl 10

*

Dans till Kjell-Christers

Gunnevi dansbana

19/5 kl. 22-02

*Skicka in meddelande om kommande
arrangemang i Gunnarskog!*

ledins

GRUS AB

0570-32044 GUNNARSKOG

Från Säsekretsen

I ett brev fick jag från Gunnarskogsbördige skalden, tonsättaren och sångaren Gunnar Thuresson bosatt på Hammarö, Karlstad en hälsning till "Byalaget" och "Günnerskenytt" med två dikter ur hans bok "Ur glöden kan jag sång förnimma".

Gunnarskogs kyrkogård

En långfärdsman i resedräkt
vill söka minnen av sin gamla släkt.
Vid kyrkogrinden vek han av
att söka årtalen på okänd grav.
Namnen som han sökte fanns ej i sten
Men fågelsången fann han hög och ren
och all den skönhet som här fanns i överflöd.

Men odlarfolkets kamp i svält och
minnets underton, som gjorde honom allvarsam
Han glömde fågelsång, han glömde tidens glam
den dag var nära då han själv var stum.
En fråga kom, var finns ett vilorum
med samma skyar över ängens blid
med samma blommor, samma frid?

Öde fädernegård

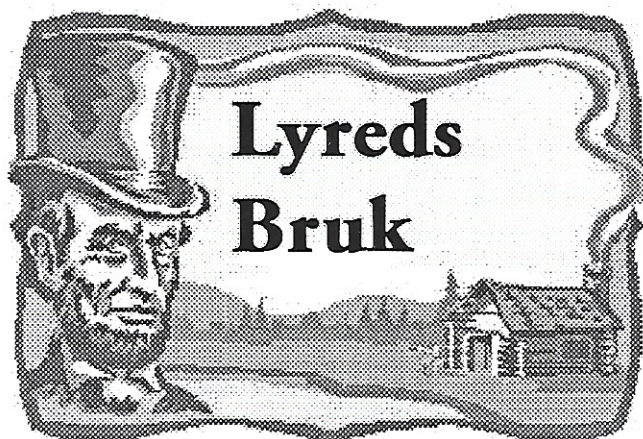
Stigar jag följer till tegar och källor
himlen står hög över fädernebygd.
Backen är stenig där gården låg,
vårdträdet skuggar ett ensamt skjul.

Vemodigt susar kring fädernetorvan
Blommor glöder i skrevor och gläntor.
Tystnaden talar från dunklet i skogen
allt är så ensligt på tystnadens väg.

gm YN.

Sänd in smått o gött t denna spalt!
Kom ihåg att underteckna breven!

*Det är skrällande gny av glödgade stänger,
Som svängas och vändas av giriga tänger
Och som ringlar som ormar i sand,
Bland bergen hörs dånet av järnhammarklunsar,
Genom dagar och nätter draghjulet lunsar
I det vintriga järnbärrarland*

Ja, så skaldar Gunnarskogssonen Karl Rick. Andre', i sin dikt "Det gamla bruket". Gunnarskog hade under 1800-talet många järnbruk, så stoff fanns att tillgå. Varje bruk, såsom Sälboda, Rexed, Nordsjöbruk m.fl. har ju vart och ett sin särskilda historia. Mitt lilla kåseri denna gång kommer att inskränka sig till Lyreds Bruk i Bortan/Allstakan.

Lyreds Bruk anlades på 1830-talet av brukspatronerna A.Fr. Edgren och Anders Lyrholm, Vägsjöfors samt krigskommissarien Martin Naucle'r, Brunskog. Namnet Lyred kom således från Lyr(holm) och Ed(gren), Naucle'r blev således utan del i namnet. Lyreds Bruk var ganska unikt såtillvida att där så gott som enbart skulle framställas järn ur myr- och sjömalm som skulle tagas upp ur sjöarna. En del sjöar i Gunnarskog/Eda hade ganska rikliga mängder av sådan malm. Privilegier utfärdades 27 feb 1835. Hyttan "påblåstes" som det kallades i mars 1837. Därmed inleddes en ganska intressant och intensiv epok i bygdens liv och historia.

Ute på sjöarna Borgsjön, Stora o L Eken, Treen, Ämten, Vassbotten m.fl. syntes folk i färd med att ta upp malmen. På vintern genom hål i isen, på sommaren genom flottar. Arbetet har beskrivits som hårt men också lönande om malmtillgången var god. Förutsättningarna för en s.k. hytta var också att det fanns god tillgång på kol. Dessa måste s.a.s. garanteras för att en hytta skulle få sätta igång. Våldiga mängder av kol slukades i masugnarna då järnet skulle smältas. Kolmilor restes och kol fraktades till bruket där träkolet magasinades i s.k.kolhus.

En livlig verksamhet utvecklades vid Lyred. Byggnader uppfördes dels för brukets verksamhet, dels bostäder för arbetare samt en herrgård uppfördes jämte såg och kvarn.

Efter denna mycket kortfattade "historik" är det måhända tid för frågan vilka var människorna som svarade för verksamheten vid Lyred? Ja, om dessa vet vi inte så mycket förutom om brukspatronerna och inte så mycket om dessa heller. Lyrholm och Edgren var snart borta. Naucle'r som f.ö. bebadde "Martinsberg" beläget ovanför bruket var nu ensam. Naucle'r's dotterson blev så småningom den kände Mauritz "Maggan" Hellberg, redaktören för Karlstadstidningen (f.ö. Gustav Frödings gode vän). Hellberg besökte i barndomen Lyred och Martinsberg och har skrivit om besöken.

Att nämna alla ägare som var många särskilt under 1850-talet är inte möjligt. En av dem som spelade en stor roll i Lyreds historia var västgöten P.L. Sjöberg. Han tog över bruket som då befann sig i en nedgångsperiod. Bruket hade under disponent Bergdals tid nödgats söka "statligt stöd" d.v.s. att friären för bruket skulle förlängas med minst 6 år. Kungl. Majt. beviljade detta. P.L. Sjöberg var dock inte ägare till hel bruket men drev detta också för övriga delägares räkning. Han har ansetts som en mycket driftig och duktig bruksman och under hans tid blomstrade bruket upp. Sjöberg ville inköpa hela bruket av förutnämnde Bergdal som vid den tiden ägde 2/3 i bruket. För att underlätta auktionen lät Sjöberg sin andel ingå i auktionen. Bergdal var då död och dödsboet på obestånd.

Auktionen i Högvälta som hölls den 10 feb. 1863 fick dock ett oväntat och dramatiskt förlopp. Från början rådde tystnad. Till slut bjöd Sjöberg 7500 kr.

Auktionen "dark horse" Axel Steinmetz från Kvarntorp i N. Ullerud bjöd 8000. Därmed var auktionen i gång. Till sist var man uppe i 20 000 rdr. Detta var Steinmetz bud. Sjöberg lade då på 1 rdr varpå Steinmetz höjde med 1 öre. Detta bud blev det sista varpå klubban föll. Borgenärerna som hade förbehållit sig fri prövningsrätt, var beredda att låta Sjöberg bli köpare. Men nu

inträffade den andra stora överraskningen, När Sjöberg redan satt i åkdonet för att resa till Åmål där affären skulle göras upp, sade han till den häpne kördrängen att spanna ifrån, det skulle inte bli någon resa. Något skäl till sin inställda resa gav han inte. Vilket skälet nu var så var Lyred därmed i norrlänningen Axel Steinmetz händer. Sjöberg blev så småningom handlare, bonde och kommunalman i Gunnarskog. Han skötte en tid också Rexeds Bruk. **Den nye ägaren** var också en kunnig bruksledare. Han var av vallonsläkt och grep sig an verket med beslutsamhet och energi. Men han förstod snart problemen. Sjömalmen höll inte på långt när den kvalité som man räknat med. Manufakturmidet blev således det bruket fick leva av. Steinmetz begrep att Lyred skulle om det ville överleva nödgas hämta råvara från annat håll vilket också skedde. Men problemet blev de långa transporterna. Malm tillgångarna fanns i bergslagen och Norge - bruket i Västvärmland.

En järnväg förbi bruket skulle ha löst frågan. Denna tanke släppte han aldrig. Så sent som 1903, efter brukets nedläggning, gjorde han ett inlägg i frågan om föreslagen bana mellan Strömstad-Malung.

När den stora bruksdöden under 1860-70 talet svepte fram i Västvärmland stod sig Lyred inte bättre än andra. I maj 1870 brann masugnen, planer på att bygga upp den igen fanns, men realiserades inte. Under 1870-talet dalar verksamheten.

1878 tystnar för gott stångjärnshammaren. Verksamheten hade därmed nästan helt upphört. Vid Bruket fanns under dess blomstringstid många smeder.

Smederna bodde i smedbyggningen med sina familjer i ett enda stort rum. (en fam per rum). Arbetet var hårt och krävande. Disciplinen var hård. Författaren Gustav Schröder som arbetade vid flera bruk, dock ej Lyred , berättade att smederna ofta behandlades illa. Betalningen skedde till viss del med brännvin, vilket var såväl fysiskt som socialt förödande. Smederna kunde också utsättas för kroppslig bestraffning vid någon förseelse. Om delinkventen försökte försvara sig, fick han enligt Schröder, rent ohyggligt med stryk. Schröder var ung när han bevittnade detta och reagerade mycket starkt på dessa förhållanden. Om sådant förekom vid Lyred är dock inte känt men kan ingalunda uteslutas.

Medelåldern på smederna var inte hög. Dödligheten i särskilt lunginflammation var hög. Smederna som arbetade inne vid härderna hade också som sin uppgift att hugga loss is vintertid från vattenhjulen. Denna luftväxling mellan varm och kall luft medförde för många lunginflammation. En inflammation kunde man klara men kom flera blev motståndskraften nedsatt och många dog på "nionde dygnet" när febertoppen kom. Dödsfallet innebar också att familjen sades upp från bostaden, vilket fullbordade "katastrofen".

Samma skedde enligt Schröder om någon av någon anledning blev avskedad.

1800-talets smeder var enligt samme författare, mycket yrkeskunniga och han beklagar djupt den behandling de fick utstå. (Hänvisn. "En bruksbokhållares minnen" G. Schröder).

I min ungdom hörde jag en äldre man berätta en s.k. skröna, om hur smederna och deras familjer en dag fick äta sig riktigt mätta. Detta skedde vid Lyred. Det hände under den s.k. "regnvärssöndan" på 1870-talet (en sensommardag på 1870-talet föll över socknen ett skyfallsliknande regn, broar och mindre kvarnar spolades bort m.m. varför denna söndag fick förutnämnda namn. Man ansåg att vattnet svällde vilket även hände vid Lyred, där en smedhustru hämtat regnvatten och börjat koka gröt av. Gröten svällde och rann ut genom dörren och ner i älven. Ryktet om den rikliga gröten spred sig, alla smederna med hustrur och ungar kom och åt så mycket de orkade. Till sist var det någon som tyckte att det smakade tjära av gröten, det visade sig då att det kom från en nytjärad båt. Gröten räckte åt alla. Ja detta var naturligtvis en skröna. Men man önskar att den varit sann. Att de fattiga smederna en

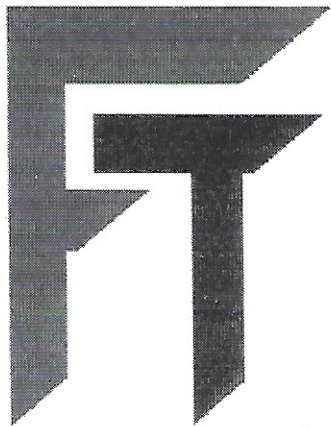
smederna en gång skulle smaka överflödet om det så bara var gröt det gällde.

Idag finns det inte mycket som påminner om brukstiden. Vattenfallet utnyttjas för ett kraftverk. Yngve (vid Lyre) bosatt i Bergatorp, driver ett mindre sågverk för husbehovssågning. Rester av fundamentet för manufaktursmedjan syns, jämte grunden till herrgården och den tillhörande källaren. Det var där brukspatron Steinmtz satt instängd en natt då han under en fest inte fick tag på någon tjänare varpå han beslöt att själv hämta hämta upp mer vin. Dörren gick i baklås och ingen saknade honom, varför han fick tillbringa resten av natten i källaren. Vad han tänkte på under de nattliga timmarna är inte känt, måhända kanske hur bruket skulle kunna fortleva eller ångrade han så smått sin ettöring vid auktionen i Högvälta.

Steinmetz avled vid Lyred 1908. Därefter revs alla byggnader vid bruket och såldes till träkol och maskinerna blev till skrot.

Därmed var bruksepoken vid Lyred tillända.

Torsten Nilsson

G	Anläggning	Byggnadsarbete	Skogsarbete	Målning	G
r					r
ä					ä
s					v
r					a
ö					r
j					e
n					
i					
n					
g					
F					T
l					r
Y					a
t					k
t					t
n					o
i					r
n					m
g					m

FARMARTJÄNST

Landsbygdsföretagare
i
samverkan

Behöver du hjälp
Ring..... Farmartjänst
Farmartjänst gör tjänst i stort och smått

Per-Axel Adolfsson	770106
Rolf Nordling	32545
Anders Bäcklin	34249

RACKSTAD BIL

LASTBILSDELAR
ARVIKA SWEDEN

Se vår websida: www.rackstad.com

öppet: 06:00 till 16:00

Nyinkommet för demontering:

Scania R124 luftfj.	-00
Scania R143 500 hkr 6x4	-96
Scania R113 Streamline	-92
Volvo FH12 Glob	-96, -97, -98, -00
Volvo FH12	-94
Volvo FH12 Pusher	-96
Volvo FH16 Glob	-95
Volvo FH16 6x4	-95
Volvo F12 luftfj.	-93
Nissan Patrol	-93
Pajero TD	-95
Geländewagen 300D	-85
Atlas 1404 hjulgrävare	-92
Case 115 DB bandschaktare	

Samtliga modeller Volvo F, FL, Scania 2 och 3-serie skrotade, även MB och DAF.

Även många timmersläp demonterade, från -97 och bakåt.

Jordbrukstraktorer skrotas:

Valmet 605
Valmet 2005 med lastare
Case 1056
Volvo BM 650, 430
MF 250 med lastare
Claas Dom 85
Fortschritt E 512, 514
BM 860 dumper

Rackstad Bil & Delar
971 92 ARVIKA, SVERIGE
Tel: 0570-332 40 Fax: 0570 330 69
Mobil: 010-231 31 33

Vill ni ha
lägenheter eller parhus i
Gunnarskog?
Ställ er gärna i kö .
Lokaler för tillverkning och
försäljning.

Lägenheter i centrala
Arvika varierande
storlekar,
just nu några tvårummare
med bra lägen.

L. JOHANSSON
FASTIGHETER ARVIKA

Hantverksgatan 5, 671 31 Arvika

Tel: 0570-175 00

Fax: 0570-17503

LÄGENHETER
centrala lägen
+ Gunnarskog

LOKALER:

info@ljfastigheter.com www.ljfastigheter.com Försäljning • Tillverkning

ICA
Thybergs

ÅRBOTTEN TEL. 320 43

VÄLKOMMEN

ICA
MILJÖ
BUTIK

ÖPPETTIDER
MÅN -FRE 9-19
LÖR 9-14

 AC MONTERINGS
SERVICE

 REPARATIONER &
INSTALLATIONER

 Vatten

 Värme

 Sanitet

Anders Cajdert Gunnarskog

Tel fax: 0570-322 61
Mobil: 070-6778079

Vädrets makter log mot MK Team Treske !

Den 20 januari var det sedan länge planerat att MK Team Treske skulle arrangera DM – premiären i rally. Mekonomenrallyt, som tävlingen hette skulle avgöras på riktiga vintervägar med snö och is. Fast vi var många som före Jul tvivlade på att det skulle gå att arrangera en riktig vintertävling. Efter ett långt och ihärdigt höstregn, kom det bara nya varmfronter, och i almanackan visade det vinter, medan det på termometern bara visade plusgrader.

Tills dagarna före Jul då kvicksilvret äntligen kröp under nollstrecket!

Regnvädren ersattes utav snöfall, och den 20 januari kunde MK Team Treske bjuda deltagare och publik i Mekonomenrallyt på ett kanonfint vinterföre.

67 st ekipage ställde upp varav drygt 20 av dessa var veteranbilar från 50 & 60-talet som ingick i klassiska rallycupen.

Tävlingen innehöll fem specialsträckor, start och mål var på Järvenskolan och första specialsträckan gick uppe i trakterna kring Håvilsrud. Sedan åkte de tävlande via Holmsjön (ss 2) och Bergbråten (ss 3) upp till Bogen och vägarna kring sjön Rolamp (ss 4) innan det var det dags för den över 2 mil långa Axlandsträckan. Denna startade uppe vid Axland och gick ner mot Bortan och upp på den idag så välkända ”Harrys väg” och sedan

bort mot målet i Treskog. Detta visade sig vara en utslagsgivande sträcka, inte bara på grund av dess längd utan även för att den bjöd på skiftande underlag. Många stod på fullt i början, där väglaget inte var fullt så isigt, och det ledde till att däcken blev för varma och fästet blev sämre mot slutet av sträckan där det var riktigt isigt.

Snabbast totalt i rallyt blev Trollhättedeföraren Tomas Norqvist med sin Nissan GTI-R. På andra plats totalt kom Mitsubishiföraren Jonas Henriksson från MK Team Westom. Trea var en annan Mitsubishiförare, Göran Fredriksson från MK Ratten.

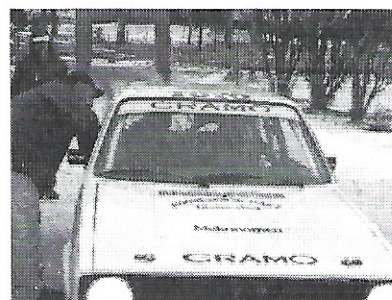
Bland ”veteranarna” i klassiska rallycupen, var Håkan Lidebjer från Västra Östergötlands MK snabbast i klass 1 med en SAAB sport, medan klass 2 vanns av Leif B Andersson från Norberg i en Ford Cortina GT och klass 3 utav Karl-Bertil Ling, Kolsva MS i en Opel Rekord Coupé.

Snabbast bland veteranerna var klass 2 segraren Leif B Andersson. Fast den segern var dyrköpt! I slutet av ss 2 började det nämligen brinna i motorutrymmet på den gamla Cortinan, och inte nog med detta, utan i samband med målgången på ss 3 slog han dessutom runt

med bilen. Trots detta ville varken Leif eller Cortinan ge upp, och tur var väl det, för istället kunde de nu ”susa” iväg mot seger!

Glädjande för arrangörsklubben MK Team

Treske var att hemmaföraren Per Österberg tillsammans med Mattias Andréson i högerstolen vann grupp E för B-förare.

I Volvo Original cup såg det länge bra ut för Treskes egen Thomas Ribbing som tillsammans med kartläsaren Jonas Ås var snabbast på de tre första sträckorna. Tyvärr tappade ekipaget för mycket tid på den långa sista sträckan, men de slutade ändå på en fin tredjeplats i klassen.

Tomas Loberg med Jonas Andersson i kartläsarstolen ställde upp i samma klass, men de fick inte riktig fart på bilen, och vid några tillfällen så ville Tomas mer än bilen. Ekipaget tog sig i mål och blev sexa i klassen.

Till sist vill vi i MK Team Treske tacka alla sponsorer och funktionärer!
Utan er hade det aldrig gått!

Ett speciellt tack får vi även rikta till Kung Bore, utan hans hjälp hade det heller aldrig gått!

DÄCKFYND

**Allt i däck.
Billiga bromsdetaljer**

Vard. 8 - 17

Tel: 0570-311 01

PRIVAT
TANDLÄKARNA

**Tandläkare
Lisa Lempert-Reimerson**

*Personlig service
med kvalitét och omtanke*

Torggatan 8, Arvika, tel 162 10
(Barn får kostnadsfri tandvård - även privat)

Allstakans Byalag

Vad gör vi under vintern?

Man kan tro att sommarens aktiviteter har tagit musten ur både besökare och styrelsen, men riktigt så är det inte. Under hösten och vintern har det varit aktiviteter som upprustning av Skogsborg och paketauktion. Det nya året började vi med genom att träffas på Södra Tjärn för att grilla korv och fika. Förutom det så har det varit en hel del efterforskning av det gamla Allstakan och dess invånare.

Under hösten har "gubbarna" i Byalaget och Jaktlaget rustat upp Skogsborg, Allstakans skolhus, och gjort det så fint. De har målat husen, murat nya skorstenar på skolhuset och byggt både vedskjul och utedass. Nu är det en fröjd att åka förbi Skogsborg och se hur snyggt det har blivit.

Det är en hel del folk som har sett Skogsborgs ansiktslyft eftersom paketauktionen på Annandag jul var lika välbesökt som tidigare år. Detta är en gammal fin tradition som vi har tagit upp igen efter att den har legat i träda i många år.

Årets paketauktion var lika trevlig som tidigare år och vi fick in många fina vinster som skänktes till lotterierna. Paket saknades heller inte och många gick hem både nöjda och glada med sina paket och vinster. Årets paketauktion blev trots allt annorlunda eftersom Allstakans störste musiker och underhållare, Gert Augustsson, ja han var större än så, hade gått bort. Detta var en stor sorg och saknad för oss alla, både hans bortgång och att inte få höra honom och Adele spela traditionella julsånger som vi tidigare år har njutit av. För att hedra minnet av Gert Augustsson beslöt vi i Allstakans Byalag att skänka hälften av paketauktionens intäkter till Cancerfonden. Detta tror vi uppskattades av både medlemmarna och Gert Augustssons familj och minnet av Gert Augustsson kommer alltid att finnas kvar.

På nyårsdagen har det, i Allstakans Byalag, blivit en tradition att börja det nya året tillsammans med

andra. Vi träffas då vid Görans "koja" vid Södra Tjärn och där bjuder Allstakans Byalag på grillad korv och fika. De som vill fiskar, åker skridskor, går en promenad eller bara umgås med varandra och drar en och annan historia eller anekdot för varandra.

Görans "koja" vid Södra Tjärn.

Denna enkla lilla tillställning är ett mycket trevligt sätt att börja det nya året med och besökarna blir fler och fler.

Vem bodde i stugorna där vi idag ser små plåtbrickor?

Inez Tjärnestig har länge funderat på denna fråga och när hon fick fram Folkräkningen i Allstakan för år 1890, på Internet, så började svaren komma. För att få ytterligare information så frågade hon folk på bygden om vad de kände till. I samband med denna forskning så har den gamla bygdekartan och de gamla protokollen kommit fram och blivit kopierade och delvis renskrivna.

Jag var ute på Allstakans skog för att plocka bär och på vägen hem såg jag att de har satt upp små plåtbrickor på käppar. Där stod det Hansekuel, Långtjärnet, Hallmanstorp och så vidare. Jag satte mig ner och tog en funderare över vilka som hade bott där som plåtbrickorna nu fanns.

En titt i Gunnarskogsboken kanske skulle ge mig en del svar, med där fanns inget av det jag ville veta förutom namnen på de flesta torpen. Det fanns ingen annan råd än att använda datorn och via Internet söka information. Där fick jag fram Folkräkningen sen 1890 i Allstakan och jag fick se där att det bodde 283 personer fördelade på 73 hushåll.

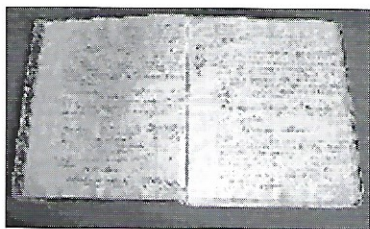

Nu började det bli riktigt intressant och jag ville få fram vilka dessa personer var. För att få reda på lite mer så började jag fråga folk på bygden om vad de visste om dessa personer och det tog en väldig fart, vill jag säga. Att det fanns ett sånt stort intresse kunde jag inte tro. I nuläget är nästan alla torp och stugor från år 1890 fyllda med folk. Roligast är att tala med de äldsta här i Allstakan, de har så mycket värdefullt att berätta från förr i tiden.

Det har också kommit fram en massa kort på både folk, stugor och torp som jag har lagt in på en CD skiva för att de ska vara bevarade för framtiden. Min dröm är att få låna kort från varje hus, så gammalt som möjligt, för att kunna visa kommande generationer hur folk levde i Allstakan förr i tiden. Någon tipsade mig om att det fanns information att hämta på bykartan och dess protokoll. Nu är vi tillbaka på 1840-1843 då det gjordes ett laga skifte och kartan omritades.

Tomas på Bröten kom med kartan först och vid ett senare tillfälle även protokollet på ungefär 250 handskrivna sidor och dessutom i original. Tänk att få veta något om Allstakan 160 år tillbaka i tiden, det lade ytterligare en pusselbit till mitt tidigare arbete. För att det inte skulle bli så mycket bläddrande i en så gammal bok, så har jag fått hjälp med att kopiera och förstorat upp den. För tillfället håller jag på att renskriva den så att vem som helst ska kunna läsa det någon gång i framtiden. Nästa projekt är att läsa kyrkböcker för att förhoppningsvis kunna placera resten av folket från år 1890 i någon av stugorna.

Om det finns någon som har information om Allstakan, både befolkning och stugor, så tar jag gärna emot den och ni kan ringa mig på telefonnummer 0570-77 00 22.

Utdrag ur Protokollet

Allstakans Byalag gm. Camilla Tjärnestig

Gunnarskogs Röda korskrets årsmöte

Gunnarskogs röda korskrets har haft årsmöte.

Som styrelse valdes:

Ordförande: Sigrid Norrby

Vice Ordförande: Ingegärd Jansson

Kassör: Margot Skog

Sekreterare: Solveig Roos

Dagny Haglund, Dagny Löfstrand, Maj-Britt

Rydberg, Ulla-Britt Eriksson, Maja Olsson

Ersättare: Eva Johansson och Lilly Les

Lotteriföreståndare: Eva Johansson

Föreståndare för Minnesfonden: Dagmar Olsson

Antalet medlemmar är 202 st. Medelåldern är hög, men det har inte hindrat att aktiviteterna varit många.

Försäljningar och lotterier m.m. har inbringat 90 000 kr. Det var med tillfredställesle stämmans deltagare kunde konstatera, då kassarapporten presenterades, att hela 93 000 kr sänts till Röda Korsets olika insamlingar. Tillsammans med de övriga RK-kretsarna i Arvika Kommun har också arbetats kontinuerligt på mötesplats Kupan och med anordnande av dagkollo för skolbarn under några sommarveckor. Även här hemma i Gunnarskog har arbetats för att hjälpa och glädja gamla och sjuka. Förslag ligger om att utvidga denna verksamhet kommande år.

Gunnarskogs Röda Korskrets
gm Solveig Roos

**Kontakta oss när det gäller skog.
Arvika/Eda sbo 0570-711780**

1	J	2	U	3	L	4	K	5	L	6	A	P	8	P	9	A	10	R	11	N	12	A
13	U	T	E	L	Ä	M	N	I	N	G	A	R										
14	L	E	K	A	R	E		15	L	E												
17	T	A		18	R	A	R	A		20	M	Ö	T	E								
22	O	R	S	A		24	I	N	25	K	O	M	S	T								
26	M	B	L		26	S	K	I	N	28	N		28	T	S							
29	T	E	I	30	N		31	A	N	E		32	M	R	S							
33	E	T	N	A	34	S		G		35	B	R	Ä	K								
37	M	A	G	G	O	T		38	T	R	A	C	Y									
39	A	R	R		40	H	U	41	M		Ä		K	G								
43	S	N	A	44	B	E	L	I	N	D	R	A	G									
47	K	A	R	A	M	E	L	L	E	R	N	A										

**KRYSS-LÖSNING:
HÖST-
KRYSET**

VINNARE BLEV:
PER ALBRÅTEN
RACKSTAD
67192 ARVIKA
OCH
YVONNE OLSSON
TRESKOG
67035 GUNNARSKOG

GRATTIS!
PENNINGLOTTEN
KOMMER PÅ POSTEN!

Specialpaket

0:-

- * ACC + CD/RDS-stereo + Färdhjälp + Fjärrstyrt centrallås + Regnsensor + Elblåsar
- * Färd dator + Aluminiumfälgar + ABS bromsar + Fyra air bags + Färdet regnputsrutan
- * Elbackspelar + Drihjul + Tråplösljuder + Flyschlås

Allt ingår.
Nya Peugeot 406 2.0 Edition. För endast 169 900:-

Nya Peugeot 406 2.0 Edition ingår all utrustning i priset. Du får ACC, CD-stereo, färdhjälp, regnsensor och mycket mer som gör bilresan till en ren njutning. Bilen är utrustad med en stark 2-liters motor på 137 hk. Du kan också få en högpresterande (HD) motor med 110 hästk. Du Dessutom får du en bil som är mycket populär. Bara det senaste året har försäljningen ökat med över 72 procent. Men det är inte konstigt. En bil som har så fantastiska köregenskaper, så hög komfort, så generös utrymme till ett så lågt pris är det lätt att tycka om. Välkommen in till oss redan idag. En innehållsrik köppplevelse väntar på dig!

Kombi 174 900:-. Garantier: 2 års ryddgaranti utan mil begränsning med Peugeot Assistance, 3 års ryddgaranti, 12 års rostskyddgaranti och 3 års lodgaranti. Försäkring: 30-månader i en månader, därefter individuell prissättning. Miljöklass: 2. Bränslekonsumtion: 5,5 (HD) - 8,7 (2.0 automat) l/100 km bl. körn.

SYLVENS
Bil & Maskin AB
ARVIKA 670-122 00

PEUGEOT
www.peugeot.se

ÄGGPROMENAD

Långfredagen 13 april
på Gunnevi
start mellan kl 14-15

Servering
av
kaffe & våfflor

Priser utlottas

VÄLKOMNA

G.I.K. Trivselsektionen

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13											
14					15			16			
17			18	19			20				
22							23				
25				26		27		28			
29			30		31				32		
33					34			35		36	
37						38	39			40	
41					42				43		
44		45		46							
47											

VINTER- KRYSS 2001

Korsordskonstruktör
Gunnar Lidberg

Ditt förslag till
lösning sändes till:
Maja Olsson, Tvärud
67035 Gunnarskog
Märk kuvertet
"Korsordet"

Den först öppnade
rätta lösningen belönas
med en penninglott!

VÅGRÄTT

1. SÖNDAGSARBETE
13. GÖRS OFTA PÅ MARKNADER????
14. HÖFTER
15. HEDNISK KULTPLATS
16. TIDIGARE AFFÄR I ÄRVIKA
17. BLEV GÖRAN PERSSON AV DETTA
21. NAMNFINT
22. ELEKTRONISK FISK
23. KAN MAN TA FÖR NÅGON
25. STJÄLA
26. LIGGA I SELEN
28. FINNS I RYGGEN, AFFÄREN OCH KÖKET
29. HADE BOHLIN VID TORGET I ÄRVIKA
31. BLEV VISST VÄLDIGT GAMMAL
32. KAN FINNAS I SÅR OCH I SÄNG
33. ÄR NOLLAN
34. MAJA KARLSON
36. KARL ERIKSSON
37. FOTBOLLSSELVA PÅ LITEN ORT
38. SNOR
40. TAGE GUSTAVSSON
41. BALDER VAR DET
42. KAN EN GO-KART KALLAS
44. REDERIETS OLASTADE BÅTAR
47. BRUKAR OFTA HÖRAS

LODRÄTT

1. NÅGOT FÖR TOMAS GUSTAVSSON OCH "KUPPERN"
2. DOFTTESTENS FORTSÄTTNING
3. BRUKAR VISAS I TV FÖRE SM-SKIDLOPP
4. BOLINDER OCH MUNKTELL
5. KOLIK
6. OMGER OFTA KONSTVERK
7. VERKNINGSKRETS ELLER KLOT
8. F.D. (C)
9. FRÄLST
10. ORT I DALARNA
11. UFO-LIKNANDE
12. SYNDAS DET OFTA EMOT VID FRAMFART
18. ÅSTADOMMER HÅL I OST
19. AMNESTI
20. EKSHÅRINGENS KORSORDSHUSDJUR. INT KAN DÅ VÅR SOA Å
INT KOA, DA BLIR DÅ FELLE E ...
24. HÄFTIG START ELLER KLÖS
27. KARL-ERIKS BJUDNINGSTILLSTÄLLNING
30. KORTSPEL (FRANSKT)
35. RÜNN I GÜNNERSKE
39. FLICKA UTAN NAMNSDAG
42. TENNISKLUBBEN I MORA????
43. BÄRKASSE
45. LEVDE LÄNGE PÅ NYHETER
46. OSCAR KARLSSON

Foto och text: Birger Bäcklin

Människoödet Karl Brant

Vem var han? Varifrån kom han? Vad hade egentligen hänt honom?

Det var frågor som många ställde sig, när en man som sa att han hette Karl Brant kom till Åsen i Bjälverud en natt i början av 30-talet och bad om nattlogi. Ett logi som han kom att utnyttja under många år.

Längsta tiden av hans vistelse här i Sälbodatrakten kom att bli just i Bjälverud, men sedermera blev han mera flyttbenägen och alternerade då som inneboende hos olika familjer i Säterud, i Klätten, i Nysocken m fl platser.

Av dialekten framgick att han var smålänning och att han varit sjöman. För övrigt var han mycket förtegen om sin härkomst. När han tillfrågades brukade svaret bli att han hade seglat på de sju haven, sedan övergick han till att prata om någonting helt annat. Det var något av mystik omkring honom.

Han skaffade sig aldrig något fast arbete, men hade ändå full sysselsättning. Han gick runt i byarna och gjorde precis vad som helst. Han slaktade kalvar. Ja även en och annan gris fick släppa livet till, även om hans yrkesskicklighet som slaktare kunde diskuteras.

Han kalkade ladugårdar och rödfärgade stugor och uthus. Han kokade själv färgen som han spädde ut med sillsälta, för att (som han sa) bli mera hållbar. Tron verkar allt som bekant. Han åtog sig även tapetsering och målning inomhus, även då rörde han till färgen själv, som alltid blev i en gul färgton (Brantfärgen). Det berättas att han målade om köket på ett ställe och råkade få färgstänk på kökssoffan. Detta fick han inte bort, istället svaddade han då på hela soffan, som då fick samma färg som köket. Spackel och slippapper var naturligtvis okända begrepp för denna målände sjöman.

Så småningom övergick han mer och mer att göra affärer. Han köpte upp rävsinn och ekorresinn av jägarna i bygden. Dessa sålde han då vidare vid skinnmarknaden i Arvika. Han tog hem frukt och grönsaker. Han köpte och sålde ägg. På vintern tog

han hem stora lådor med färsk sill och strömming, som han släpade ut till sina kunder med sparkstötting. Även på den tiden sandades det ju på vägen ibland. När han körde fast i gruset vände han sparken och tog tag i medarna och drog den baklänges med sin tunga last.

När andra världskriget kom, då tätade mystiken ytterligare kring Karl Brant. Han fick nämligen inga ransoneringskort som alla andra. Det visade sig att han inte var mantalskriven på något ställe. Han var rapporterad som obefintlig och hade dödsförklarats.

Hur skulle han nu klara sig när alla varor var ransonerade och måste köpas mot kuponger? Ja tack vare att han var känd och omtyckt i stugorna och alltid var ”på språng” så blev han bjuden på mat och kaffe så klarade han livhanken. Han tiggde aldrig fast han säkerligen var hungrig ibland. Man förundrade sig över hur hans mage kunde konsumera så mycket av kristidens ”kaffesurr”. Ja nog var det en svår tid för den ”gårdfarihandlande” sjömannen.

Som den äldre och minnesgoda delen av läsekretsen säkert minns, så blev det efter andra världskrigets slut, en invasion över gränsen till Norge, för inköp av matvaror som var betydligt billigare, än här på den svenska sidan. Den kallas än idag för ”margarinruschen”. Det gällde då främst margarin, socker och mjöl. Det sattes då in en daglig busstur från Arvika, över Sälboda och upp till Magnor.

Överförandet över gränsen var dock begränsat till vissa kilon per person, men givetvis gick det bra att åka över gränsen varje dag och hämta över en ”normranson”. Nu blev det gyllene tider för Karl Brant. Han löste månadskort på bussen och reste med varje dag och hämtade en omgång, som han sedan sålde vidare till sina kunder vid hemkomsten.

Brant var ju en inbiten ungar. När han en gång tillfrågades om han aldrig intresserat sig för "det täcka könet" svarade han. Jag skall tala om för Dig; Att jag har "haft" både vita, svarta och gula.

Åren gick och Brant kom upp i pensionsåldern, men fick givetvis ingen folkpension, eftersom han fortfarande var dödsförklarad. Han fick nu svårt att klara sig eftersom krafterna avtog och affärerna minskade. Han hade även dragit på sig ett svårartat "bräck", som han aldrig såg till att få opererat. Hans goda vänner i bygden satte då igång att bearbeta myndigheterna för att han skulle återfå sitt medborgarskap. Han levde ju onekligen! Myndigheternas kvarnar mal ju som bekant sakta, men det lyckades till sist. Han fick nu sin folkpension åtta år för sent. Men fick dock summan retroaktivt, så nu var hans ekonomiska problem ur världen.

I och med detta kom det fram en del uppgifter från kyrkböckerna. Hans rätta namn var Karl Oskar Danielsson. Namnet Brant var bara påhittat. Han var född utanför Kalmar 1885. I mycket unga år gick han på sjön. Det sades att han rymt från en båt och tagit sig i land i Oslo och sedan vandrat över till Sverige och Bjälverud. Det sades också att han vid rymningen förlorat sin sjösäck med alla sina papper. Vi får väl tro det om vi vill.

En familj här i bygden gjorde en gång en semesterresa till Småland. De frågade då om Brant ville följa med på resan. Han tackade ja, men ju närmare sina hemtrakter han kom, desto mer ointresserad blev han. De berättade att han inte ens gick ur bilen för att återse den plats där han en gång blivit född. Mystiken hölls vid liv.

Ålder och umbäranden tog nu ut sin rätt. Hans affärsverksamhet upphörde. Han ramlade omkull på vägarna och fick ofta hjälpas hem. Via lasarettet i Arvika, fick han så småningom en "fristat" på vårdhemmet i Sulvik där han 1974 fick sluta sitt brokiga liv, 89 år gammal.

Det var många som saknade denne märklige man vid bortgången. Det var som en fläkt från den stora, vida världen när han kom in och ivrigt gestikulerade med händer och armar och bjöd ut sina varor.

En del frågetecken kring den originelle sjömannen hade nu till sist rätats ut. Men vad det var som egentligen hände när han tvingades rymma och varför han så definitivt bröt alla förbindelser med sin släkt och sin hembygd i Småland. Det yppade han aldrig. Den hemligheten tog han med sig till graven på kyrkogården i Nysocken.

PeH:s
EI & Kyl
service och montage
Per-Erik Henriksson
Gunnarskog
070/5677823

LAGARÑ
- Service med garanti -
TV stereo o hemelektronik
parabol o antenn
Lars-Erik Persson
Hantverksg. 7 C
671 31 Arvika
(inne på gården vid Bristol Hotell)
Telefon: 0570-71 14 70
Mobil: 010-650 29 44

Järtrud åk 6

Sammanläggningen av dessa två klasser, som vi skrev om för två nummer sedan, har blivit en mycket väl fungerande klass. Vi vill nu tala om för er lite vad vi sysslar med under dagarna.

Besök av Ingesunds musikstuderande hade vi i januari. De kommer till oss varje år och gör en liten musikshow med oss. Dessa besök är mycket uppskattade för då får vi prova olika instrument och sång och dessutom har vi flera lärare en sådan gång.

Ritmisk dans har vi haft varje torsdag, i fem veckor, på logen. Det var den Mobila Dansskolan som kom och undervisade i rytmisk dans. Dansen kom som ett uppskattat inslag i vardagen. Vi fick lära oss "konstiga och annorlunda danser" som "liknade balett", inte bugg och andra pardanser som det annars brukar vara. Danser som vi har gjort har varit Kroppsdeldansen, där man skulle låtsas vara en kroppsdela, Breake Dance och Spegeldansen. Som avslutning dansade vi på vår MIM-SHOW, som vi hade den 21 februari.

Det bästa med dansen var att "man fick samspeja med sin kompis medan man dansade och det var roligt".

Torsdagen den 15 februari var vi i Gärdeshallen i Åmotfors och spelade cupfotboll i Snickers cup. Detta är en cup som handlar om Fair play (rent spel).

Vi var fyra lag som mötte varandra i grupp ett och det var tre lag i grupp två. Lagen i grupp ett var Tallmoskolan åk 6A, Kyrkebyskolan 6B, Takeneskolan och Järvensskolan. I grupp två spelade lagen Tallmoskolan 6B, Kyrkebyskolan 6A och Edane.

Vi, i Järven, började spela mot Takene och det blev en spännande match. Första perioden spelade flickorna i Järven mot flickorna i Takene och våra flickor höll nollan med ett bra spel. När pojkarna började andra perioden så dröjde det

Målgörare Jakob Ljungberg och Erik Danielsson

inte länge förrän Erik Danielsson gjorde första målet och fortsatte med ett till. Jakob Ljungberg avslutade med det tredje målet. Järven var överlägsen hela matchen och den slutade med 3-0 till oss.

Efter denna seger hade vi paus i en timme och då passade vi på att äta vår medhavda matsäck och vilad ut ordentligt till nästa match.

Andra matchen spelade vi mot Kyrkebyskolan 6B. Vi hade sett dem spela en match och de verkade mycket bra. Laddade som bara den började flickorna spela ett mycket bra spel och höll nollan även denna gång, vilket var en del av taktiken. Pojkarna var minst lika laddade och även de höll nollan med hjälp av Daniel Jaller som gjorde en mycket stark insats i målet.

Målvakten Daniel Jaller

Sista matchen spelade vi efter en timme, så vi hann vila och äta lite till och ladda inför den. Vi spelade den matchen mot Tallmoskolan 6A och även dem hade vi sett och det var ett jättebra lag. Med samma laddning och taktik spelade flickorna suveränt bra och höll åter nollan. Även pojkarna var laddade och även de spelade suveränt bra, men de hade lite otur

för ganska snabbt fick Tallmoskolan 6A sitt första mål och vi vågar säga att det var ren tur. Strax efter kom det andra målet och då blev det fart på våra pojkar som både förbättrade spelet och ökade farten men oturligt nog kom det inget mål.

Vi hade både coach och hejarklack som peppade upp laget bra. Coachen var Daniel Samuelsson som inte kunde vara med och spela på grund av att han var skadad, liksom Christian Olofsson.

Hejarklacken bestod av Christian och flickor som inte var med och spelade samt de som satt på avbytarbänken.

Hela dagen handlade om fotboll då vi både såg matcher och spelade. Det var en bra dag och alla åkte vi hem nöjda och glada.

Årets händelse 6:ans Mimshow

För att samla in pengar till studieresor så har vi satt upp en MIM-SHOW som Lotta Delebrant har hjälpt oss med.

Showen hade så gott som allt inom musik och underhållning. Där fanns det "tuffa coola killbandet", det "romantiska tjejbandet" på hela 18 tjejer som spelade och sjöng, solosång av Sabina Axelsson, olika band som mimade eller sjöng live, allt från "moviestar" till aktuella "Lucy-street".

Under stora delar av föreställningen fanns duktig dansare med som t.ex Linda Magnusson och Malin Jansson. Plötsligt dyker "Ipremanen" från

Hans "Magnus Uggla" Johannesson med sina dansare Linda Magnusson och Malin Jansson.

TV-reklamen upp, vilket var helt oväntat och gav stora applåder till Daniel Jaller för sitt framträdande. Något annat inslag som också gav många skratt och jubel var Hans "Magnus Uggla" Johannesson med dansare och en svartsjuk konferencier. Rebecka Johansson och Robin Bengtsson som var konferencierer, var ståtligt klädda i Frack och Långklänning och ledde föreställningen galant med både säkerhet och stor portion humor. Showen avslutades pampigt med att ALLA dansade "typ" Riverdance och sedan presentation av alla medverkande.

Robin Bengtsson och Daniel "Ipremanen" Jaller

Det blev stora välförtjänta ovationer och vi önskade att det varat ett par timmar till. Det blev en mycket uppskattad show av oss som haft möjlighet att se den. För att kunna visa fler människor denna show så gjorde två skolföreställningar, på Järvenskolan, som också blev bejublade.

Järtrud åk 6

STRÖVTÅG I MINNETS

JAKTMARKER.

En ganska stor del av mitt liv har jag med eller utan bössa tillbringat i skogen. Mina första tonår var det allt överskuggande intresset jakt i alla former .På ekorre som var det mest inkomstbringande. På skogsfågel som var den mest krävande av snabbhet i flyktskytte. intrarnas rävjakter med drevkedjor Höstkvällarna på pass vid grävling och rävgryt. Tidiga september morgnar i orrkojor på sanktorvmossar. Hardreven på skogen med diverse byrackor som stod för musiken. Däremellan mest för skjutandets skull kråkor för 40 öre benparet, skator för 20 öre benparet, och hökben för 3 kr benpar.

Min outhärlige läromästare i alla jaktens mysterier var Bertil Johansson i Släppa .Sedan generationer tillbaka till SilverPers dagar fanns jakten i blodet hos denne några år äldre nimrod. Det inte han visste om jakt var inte värt att veta och hans skjutskicklighet var vida känd redan då. Efter att i något år fått låna hans bössa i smyg då och då för att träna under hans överseende kom den jul som jag fyllt 15 år. Julklappar var inte vanliga och min pappa betraktade dessa som ”tööl”. Den här julaftonen låg ett klistrat kuvert med mitt namn på stolen vid sängen där han lagt ett kort i ,där det kort och gott stod:”Te julklapp får Du mi bösse om Du vill.” Han var ingen jägare och varifrån den kom vet jag ej. Troligen från någon auktion.

Vapenlicens var ännu ett okänt begrepp, likaså jaktkort Det var tydligen en bra tid för jägare . Ingen frågade efter skiften och gränser . Alla jagade fritt var som helst bara det låg inom gångavstånd Min första vapenlicens är daterad 23 sept.1946. Och ett jaktkort å 3 kronor 1948. Men den här bössan var av belgiskt ursprung med silverdamacherade pipor. Kalibern var höger pipa 12 och vänster 20 med toplevel lås och hanar. Så snart som möjligt bar det iväg till

Släppa för instruktioner och laddning av patroner. Inköp av svartkrut och bladkrut, hagel av olika grovlek, tändhattar, mässinghylsor och förladdningar. Med detta och ett paket köppatroner , Gyttorps röda var jag redo för debut i skogen. Bertil hade lärt mej att” lappsnu ”ekorrar, dvs att kränga av skinnet ungefär som när man kränger av sig en kofta.

Halva säsongen hade nu gått av jakten .Sista fredagen i februari hölls den stora skinnmarknaden i Arvika där varenda jägare i trakten infann sig. Spårnö och skidor var räddningen och ungdomlig energi bidrog till att när dagen var inne för skinnmarknaden hade jag ett 40tal välfladda och torkade skinn av ”granbjörn” i ryggsäcken.

Jämfört med andra jägare ett ringa antal, men kr. 2,80 st blev ändå en dryg hundralapp. Skogsarbete var då ett arbete med ”flectid” och de följande åren när säsongen för jakt började fick såg och yxa vila många dagar. Det populäraste bytet var då skogsfågel. Stammen var redan då på retur men tillgången var trefalt som nu. Järpe, orrtupp, tjädertupp och skogsduva. På sensommarkvällarna utforskade vi var kullarna fanns genom att i skymningen lyssna efter var de flög upp på nattkvist. Bertil var expert på att tillverka lockpipor för järpe och orre.

Park hotell i Charlottenberg samt en uppköpare i Arvika som hette Enok Augustsson köpte gärna de fåglar vi lyckades skjuta. Järpe 3 kr orrtupp 6 kr. En vuxen tjädertupp 12 kr. enl anteckningar. Skogen var oftast gammal stamskog genomkorsad av basvägar, stickvägar och lunnevägar där virket släpkördes fram. På åkerlyckor i skogskanten där havren var mogen kom orrarna i kvällningen fram för att beta. I stora aspar i skogen betade tjädrarna. De hördes på långt håll när de drog lövet från kvisten och flaxade från en gren till en annan. Krävan var ibland stoppad av asplöv som en välstoppad säck. Vi konstruerade orrkojor. Vi satte 8 störar i en ring, band dem ihop med järntråd släpade dit

smågranar och granris och gjorde en ingång och skjutöppningar och hösäckar att sitta på Grävling och räv betalade kommunen skottpengar på, men dessutom var skinnen ganska dyra ända fram till 50talet . Ofta stannade även de vana skogsarbetarna hemma då det var spårnö. Vi var ofta 12 personer i rävjaktlaget med drevkarlar och skyttar. Vi hade tilldelats olika revir som vi skulle ringa.

Tidigt gick vi ut med ficklampa och räknade ut och inspar i holmarna. Vid 10 snåret var alla samlade och jakten kunde börja med varierande resultat. Ett prima skinn betalades med 70-80 kronor och jag sköt en korsräv en gång. Den hade en svart rand över ryggen och neråt länderna och var enligt expertis en korsning med en förrymd silverräv. Den betalades med 120 kronor. En i laget utvaldes att åka till skinnmarknaden med alla skinn och sälja dem till bästa möjliga pris. Sen delades pengarna ut efter antal deltagare och kunde vara ganska besvärligt.

Älg och rådjur var mycket sällsynta. En gång hade ett rådjur ringats in, och hela laget av rävjägare kallats samman, detta innan jag var vapenägare och gick i drevkedjan. Bocken hade fått väderkorn på skyttarna och kom i full karriär rakt emot drevet och passerade mej på några meters avstånd. Detta var första gången jag såg ett rådjur. Nästa vinter lyckades vi att skjuta en råget i Fjäll, det var besvärligt att dela den på så många. Den tid som jag tillbringat i skogen har lärt mej att varje möte med skogens innevånare är unikt. Inget enda är det andra exakt lika.

Skymningsljus ger en annan siluett än gryningsljus, beteendet är ofta olika för varje individ vid olika väderlek också vidare. Komiska situationer kan ibland uppstå vid dessa möten. Jag vill återge ett enda sådant. Vi hade tidigt en oktobermorgon smugit in i varsin orrkoja som jag beskrivit. Det var rå och kall dimma i gryningsljuset. Jag hade kurat mej ner på hösäcken, ställt ifrån mej geväret och börjat locka, och svar kom från olika håll. För bråkdelen av en sekund såg jag något rött skymta

och i nästa sekund landade en räv på min svarta våta stövel som vände mot öppningen .Reaktionstiden hos en räv är verkligen kort, när han upptäckte misstaget och orrstecken förvandlades till en gummistövel fortsatte han av bara farten in och runt och tillbaka samma väg han kom. I farten rev han ner geväret och när jag kravlat mej på fötter såg jag den yviga svansen i vådret ända inne i skogsbrynet.

För oss som har haft förmånen att vara med och se och uppleva skogen sådan den såg ut då, är det nästan vemodigt att se förändringen som skett under en generation. Halvmeter djupa hjulspår överallt där de små basvägarna letat sig fram. Ogästvänliga granplanteringar där ingen grön vegetation finns. Slymarker som är ogenomträngliga och däremellan väldiga kalhyggen fyllda av ris och avskräde. En gammal strof av Oscar Stjärne får avsluta denna krönika. Jämt när jag återvänder, finner jag mera förvandlad. Barndomsdrömmarnas oskulds ljuvt idylliska trakt. Märker med vemod människans, allt fördärvande makt.

Herberth Sundbäck.

- VI KAN SKOR -

**NU TVÅ
BUTIKER**

**sko
CENTER**

- vi kan skor -

Storgatan 25, Arvika   tel 0570 - 157 90
Palmviksgatan 9, Arvika   tel 0570 - 165 90

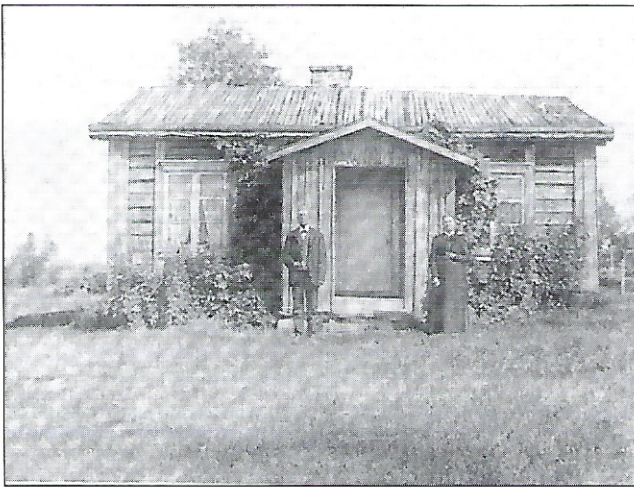

Skolmäster-Daniel

Eftersom jag med säkerhet vet att Dan Andersson traskat på de stigar östpå Stommeskogen där man själv jagar och är uppväxt, har intresset för hans visor blivit större med åren. En septemberdag 1994 ringde undertecknad till den då 88-årige trubaduren Gunnar Thuresson vilken var svåger med Dan. Gunnar kallas ibland "Lurfallingen" ty både han och hans syster Olga kommer från torpet "Lurfalle" vilket ligger öst på Stommeskogen. Där fanns tre torp, södra var torpet som beboddes av familjen Thuresson.

Gunnars mor hette Karolina Thuresson och var äldst i syskonskaran. Fadern hette Peter Emil Thuresson och kom från övre Ulleruds socken. Han var duktig snickare och utvecklade sitt yrke hos mäster Norrby i Tobol. Han började sedermera på pianofabriken Östlind och Almqvist i Arvika.

Gunnars mormor hette Kajsa Pettersson. Hon var dotter till en knekt vid namn Gunnrot, vilken skulle ha varit med 1814 vid Kongsvingers fästning. Morfar hette Anders Pettersson han var fältjägare i Waxholm.

Enligt Gunnars utsago bodde mormor Kajsa och morfar Anders tidigare i Lövnäs. De flyttade till "Lurfalle" på grund av att vattnet i källan var så dåligt att djuren blev sjuka.

Gunnar berättade; att år 1917, då han var ca 12 år, mötte Olga och jag, Dan nere i Brunskog ungefär där "Gammelvala" är idag. Vi gick den långa vägen tillbaka till "Lurfalle" men på vägen dit råkade vi trampa i ett jordgetingbo och blev desorienterade. När vi sent om sider kom på stigen igen visade det sig att vi kommit på stigen där vi redan gått med påföljd att vi åter kom in i svärmen. Dan hade med lite morötter i

en påse samt när vi gick stigen fram plockade han svamp. När vi kom in till mormor Kajsa sa Dan;

- *Ska inte mormor smaka på några morötter det är bra för hälsan eller kanske svamp? Svaret lät inte vänta på sig.*

- *Nej, se fattig ha jä aldrig våre se jä behövt å äte sôpp.*

Olga gifte sig 1918 med Dan. De var tillsammans i tre somrar till 1920 då han dog om hösten.

Olga hade sin första skola i Brattfors. En gång kom en förbrytare som hade rymt från fängelset i Karlstad och skulle hugga sig in genom dörren. Olga tände ljuset i rummet och smet ut bakvägen till ett grannställe.

Gunnar har ju tonsätt många av Dans visor, en visa som jag är ganska säker på att Dan tonsatte själv är en av de mest sjungna, nämligen "Helgdagskväll i Timmerkojan" att så var fallet har bekräftats av en säker källa från Fryksdalen som var med i timmerkörlaget i början av 1900-talet och hade legat uppe i Grangärde, Finnmark i Dalarna. Hans namn var Josef Åsberg som bodde "På Berget" i Södra Ås i Östra Ämtervik.

Eftersom min fru är barnfödd i den bygden föll det sig naturligt att man blev intresserad av dess litteratur. Vid ett tillfälle fann jag en tidskrift som utgivits av Hembygdsföreningen i Östra Ämtervik, nämligen "ÖSTÄMTINGEN" i denna fann jag intressant läsning, som överskrift stod att läsa. Björnebergs-Jon var östämting. Jag skall här nedan ordagrant återge vad som stod att läsa:

"Sjung Björnebergs-Jon ur din fullaste hals om kärlek och rosor och vår!

Stäm fiolen, Brogren och spela en vals för spökblåa, månlysta snår"

Så diktade Dan Andersson i visan "Helgdagskväll i Timmerkojan" den populära och folkkära sången om Bergslagens timmerskogar. Men för Östra Ämterviks innevånare bör dikten dessutom ha en djupare innebörd, då de mänskliga förebilderna för såväl Björnebergs-Jon som Brogen har varit hemmahörande i Östra Ämtervik.

Detta förhållande blev bekant genom en artikel i Nya Wermlands-Tidningen den 11 mars 1955, då en medarbetare i tidningen redovisade en intervju med den 75-åriga Josef Åsberg i Östra Ämtervik, känd som en minnesgod berättare. Denne omtalade nämligen, att han var förebilden för Björnebergs-Jon, vilket naturligtvis blev en litterär nyhet och en extra poäng för tidningen. Men Åsberg hade mycket annat att berätta från sitt växlingsrika liv och bl a nämnde han en resa med hästskjuts genom Klarälvsdalen, då kvicksilvret var nere i "kula".

I början av 1900-talet hade Åsberg legat uppe i Grangärde i Dalarna och kört timmer tillsammans med några kamrater från Östra Ämtervik och där blev fryksdalingarna bekanta med en vek och drömmande yngling från trakten, som till skolläraren och kallad "Skolmäster-Daniel". Det var Dan Andersson.

När Daniel hörde bjällerklängen på kvällarna, då värmlänningarna återvände hem från skogen, drogs han till brygghuset hos "Oppegårds-Johan" där körarlaget hade sitt logi. Hela vintern var Dan Andersson ständig kvällsgäst hos fryksdalingarna, medan han på dagarna sysslade med "väglappning" och andra tillfälliga arbeten, berättade Åsberg vidare.

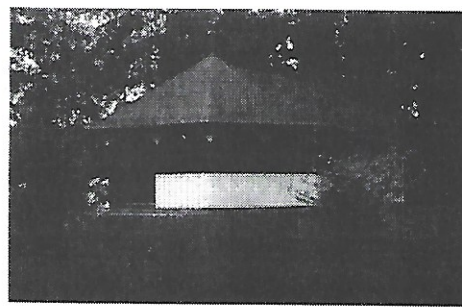
Dan Andersson hade en het längtan att få äga en fiol, som tillhörde Lennart Öhman, en annan av fryksdalingarna, som blev Brogen i visan. Fiolen hade Öhman ropat in på en auktion i Norra Gunnerudstorp i Östra Ämtervik och den hade tidigare tillhört sockenspelemannen Olle Wiklund. Genom byte mot ett fickur blev Dan Andersson slutligen efter mycket ackorderande ägare till fiolen, som han spelade upp på och en glad helgdagskväll kom inspirationen till dikten om livet i timmerskogarna.

Den i visan nämnda Vargfors-Fredrik ansåg Åsberg måste ha varit Oskar Nilsson i Gunnerudstorp, ty han hade lätt till skratt och tillhörde också körarlaget. Att de nämnda personerna verkligen är de diktade gestalternas förebilder har bekräftats av Dan Anderssons syster, som var skolläraryrke.

I dikten uppmanar skalden Björnebergs-Jon att sjunga ur fullaste hals om kärlek och rosor och vår. Detta kommenterade Åsberg på sitt "underfundiga humorfyllda sätt" med att, "ja har ju för den delen allri kunn sjong, men man feck fäl nån tår nån gång å då slog man väl en drill vicke en kunn sjonge eller ej" Men Dan däremot hade bra röst, försäkrade Åsberg. Han sjöng väldiga saker för oss värmlänningar.

Åsberg berättade också om att han tyckte att Dan var en klen karl som inte kunde hålla vägarna i ordning åt det arbetslag som han tillhörde. Att vad som ovan berättats framgår, att ytterligare en gång har östämtingar bidragit till att berika den svenska parnassens persongalleri. Genom skaldens förmedling har några enkla fryksdalsbor blivit odödliga och det var det jag ville berätta.

Rolf Nordling

Kom och släpp loss på **Gunnevis Dansbana**
Günnerskemårten 19/5 2001 kl.22-02

Där vi dansar till de tidigare medlemmarna;
Bosse Möllberg från Strepplers och
Tommy Eklöf från Sten & Stanley
i nuvarande

Kjell Christers

Arrangör:
Gunnarskog IK

Gamla goda låtar
från Strepplers
och Sten &
Stanley

Kommande Danser
Midsommardagen 23/6 Ingemar Dahls
Byalagscupen 28/7 Tequilas

GLESBYGDSTRÄFFEN 2000

Ungdoms Lördag 16 December

År 2000 -upplagan av ungdomsdagen bjöd på bra spel och deltagar rekord. 132(!) matcher spelades på 4 bord mellan 10.00 och 15.15.

bildtext:

Trångt i Tväruds-Gy-sal!

SENIORER TISDAG 26 DECEMBER

Efter att 1999 ha lockat jämförelsevis få deltagare (30 matcher) så blev år 2000-upplagan mer normal (ca 60 matcher)

Hemmaspelarna från Bogens GIF skötte sig bra . Ronny Olsson/Pål Jonsson vann herrar dubbel efter övertygande spel och Ronny Olsson gick till final i Herrar Öppen, där Torsten Kassman (tidigare Fiskeviks IF, numera Linköpingsbo) blev en för hård nöt att knäcka. Torsten besegrade även Pål i semifinalen. Pål Jonsson fick lite senare plåster på såren genom att vinna Herrar VI. Ivan Andersson, Bortans IK avancerade till final i Oldboys där dock Leif Persso, Västanviks AIF (Torsby) blev lite för svår.

bildtext:

Segrare i Herrar Dubbel; Pål Jonsson/Ronny Olsson
Bogens GIF

Bortans IK/Bogens GIF

TACK FRÅN BORTANS IK

Bortans IK samlade sina fotbollsungdomar i samband med Damsektionens adventsfest. Medaljer och utmärkelser delades ut. BIK ungdomssektion tackar barn och föräldrar för att ni alltid ställer upp

Günnerskinger.

I år har vi tänkt att pröva en ny grej på marten. Vi vill uppmärksamma en person som under fjolåret gjort något bra för Gunnarskog.

Denna person, man eller kvinna bör bo i Gunnarskog.

Vi vill hedra vederbörande genom att på marten kora honom eller henne till årets GÜNNERSKING. Förslaget vill vi ha in före 1:a Maj.

Skicka till:
Alf Danielsson
Stommen
670 35 Gunnarskog.
Skicka med en kort beskrivning.
Anonyma förslag behandlas ej.
Martensalliansens ledningsgrupp är jury.

Alf Danielsson

Vi har allt du behöver!

GUNNARSKOG

- Livs
- Telefonkort
- Solarium
- Bensin
- Fiskekort
- Släpkärra
- Gasol
- Leksaker
- Hästkärra
- Onlinespel
- Biljetter
- Video*

*Nu även VIDEOUTHYRNING

fr. 19:-/dygn

ÖPPETTIDER

Mån-Fre 09-20

Lörd 09-19

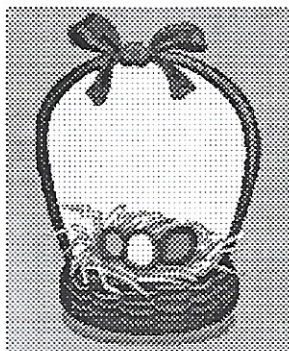
Sönd 10-19

SVENSKA SPEL

Uno-X Gunnarskog • Stommen • Tel 0570-321 19 • Fax 0570-320 65

Gunnarskogs

Byggeservice

Olle Algsten
070-313 70 44

Putte Alander
070-679 19 00

<http://welcome.to/gunnarskogs.byggeservice>

Skicka in material till Günnerske-nytt!
OBS. Kom ihåg att skriva ert namn!

Gûnnerskinger!

Ni ska väl medverka på

Gunnerskemårtén

Lördagen den 19 maj 2001

Alla kan medverka

med försäljning, demonstrationer, utställningar osv

Det är hög tid att boka plats
och detta gör Ni lättast genom att skriva ner Era önskemål
på en liten lapp och skicka till:

Gunnar Lidberg	Alf Danielsson
Sälboda 4	Stommen
671 92 Arvika	670 35 Gunnarskog
Tfn: 0570-341 11	Tfn: 0570-322 91

SE HIT!

Vi ska utse årets Gûnnersking

Skicka motivering med namn, adress och telefonnummer till
Alf Danielsson, Stommen, 670 35 Gunnarskog senast den
1 maj 2001.

Mårtensalliansen